



Študija stanja svetlobnega onesnaženja z reklamnimi panoji in napisi v Občini Radovljica

Omejitev svetlobnega onesnaževanja reklamnih panojev v večernih in nočnih urah

Predlogi omejitev in priporočila

Naročnik:
Obdobje terenskih meritev:
Datum študije:
Izdelava projekta:

Občina Radovljica
oktober, november in december 2024
30.12.2024
Andrej Mohar

Na osnovi izvedene študije predlagamo Občini Radovljica omejitve in priporočila pri nameščanju in osvetljevanju objektov za oglaševanje.

VELJAVNA DRŽAVNA ZAKONODAJA GLEDE OMEJITVE SVETLOBNEGA ONESNAŽEVANJA

Glede osvetljevanja objektov za oglaševanje velja Uredba o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja (Uradni list RS, št. 81/07, 109/07, 62/10, 46/13 in 44/22 – ZVO-2). Uredba je bila sprejeta leta 2007, ko še ni bilo učinkovite LED tehnologije, zato so mejne vrednosti v W/m² zelo visoke, neuporabne in ničesar ne omejujejo. Že več let je v pripravi novela uredbe, vendar postopki potekajo počasi. Predlaga se preveritev možnosti predpisati strožje kriterije v povezavi z osvetljevanjem objektov za oglaševanje na občinskem nivoju.

UPORABLJENI IZRAZI V TEM PREDLOGU OMEJITEV IN PRIPOROČIL

Napis je napis ali logotip ali kombinacija obojega na stavbi poslovnega subjekta (podjetja ali zavoda) ter označuje ime poslovnega subjekta ali dejavnost, ki se odvija v tem objektu. Napis je lahko tudi na območju stavbe poslovnega subjekta. Napis je lahko neosvetljen, lahko ima zunanjo osvetlitev ali notranjo osvetlitev.

Reklamni pano je površina, ki je namenjena oglaševanju določenega izdelka ali vrste izdelkov in ne zgolj poslovnega subjekta.

Svetlost je fotometrična veličina, ki opisuje svetlobni tok v enoti prostorskega kota na enoto površine, izražen v kandelah na kvadratni meter (cd/m²);

Svetlobni tok opisuje, kakšna je intenziteta svetlobe v smeri pravokotno na opazovalca in se izračuna kot povprečna svetlost objekta x površina objekta in izraža v kandelah (cd).

Varovani prostori so prostori v stanovanjskih stavbah in stavbah, v katerih se opravljajo vzgojno-varstvene, izobraževalne, zdravstvene, hotelirsko namestitvene ali podobne dejavnosti, ki so namenjeni pretežno počitku ali okrevanju in v katerih se ljudje zadržujejo pogosto ali daljši čas.

OBRAZLOŽITVE IN CILJI PREDLAGANIH OMEJITEV IN PRIPOROČIL

Interes prebivalcev občine je življenje v zdravem in lepem okolju, tako podnevi kot ponoči.

Na osnovi študije društva Temno nebo Slovenije, ki je bila izvedena v letu 2024, je bilo v občini Radovljica izmerjenih 95 osvetljenih napisov in reklamnih panojev. Med temi 95 objekti je samo nekaj reklamnih panojev, zato je v študiji in predlogu omejitev ter priporočil uporabljen zgolj izraz napis.

Vsi napisi podnevi so približno enako svetli, svetlost je odvisna samo od barve napisa in položaja Sonca v določenem času.

Meritve svetlosti napisov ponoči so pokazale, da so v nočnem času ogromne razlike med povprečno svetlostjo objektov, ki se gibljejo med 1 cd/m^2 pa do 1.577 cd/m^2 . Takšne razlike so z estetskega vidika nedopustne.

Še večje razlike so med svetlobnim tokom, ki se giblje od $0,1 \text{ cd}$ do 2.393 cd . Napis, ki ima svetlobni tok 2.393 cd v primerjavi z napisom z $0,1 \text{ cd}$, povzroča za 23930-krat več svetlobnega onesnaževanja.

Analize so pokazale, da so starejši napisi manj svetli (vsebujejo fluorescentne cevi), medtem ko so novejši napisi z LED tehnologijo pogosto 10-krat ali celo 100-krat svetlejši od starih. Ocenjujemo, da bo to v prihodnosti privedlo do še bolj nadležnega in vsiljivega reklamiranja.

Tekmovanje vedno večjih svetlosti napisov nima nobenega smisla, ker

- takšno tekmovanje se nikoli ne konča, vsako leto samo povečuje svetlosti napisov in navzgor ni omejitev,
- svetli napisi povzročajo neprijetno osvetljevanje varovanih prostorov in motijo občane med počitkom,
- zelo svetli napisi povzročajo bleščanje, saj je prevelik kontrast med svetlostjo okolice in svetlostjo napisa,
- stalno večanje svetlosti objektov povečuje porabo električne energije in povečuje izpuste toplogrednih plinov. Večanje porabe električne energije pri ponudnikih ni v interesu kupca, ker se te nepotrebno stroške vedno vračuna v višje cene izdelkov. Zato je interes kupcev zmanjšanje stroškov za reklamiranje.

Namesto tekmovanja v svetlosti se predlaga in spodbuja tekmovanje v lepoti napisov.

Če je napis na objektu lep, ima kupec zaupanje, da bodo tudi produkti v tem objektu kakovostni (denimo kakovostni pekovski izdelek, kakovostne gostinske storitve itd.).

PRIMERI DOBRE PRAKSE V OBČINI RADOVLJICA



Napis IGLU ŠPORT je oblikovno zanimiv napis na temni podlagi in ima povprečno svetlost $6,5 \text{ cd/m}^2$ ter svetlobni tok $1,3 \text{ cd}$.



Studio za nego telesa je oblikovno zanimiv napis, ker so tanke črte, so le te lahko nekoliko svetlejše, vendar pa je svetlobni tok samo 9,2 cd.



Intesa Sanpaolo bank je oblikovno zanimiv napis na temni podlagi. Sicer je zelo velik napis, glede na velikost objekta bi bil lahko nekoliko manjši. Povprečna svetlost je 13 cd/m^2 . Svetlobni tok je 39 cd.



Hofer je oblikovno zanimiv in prepoznaven napis s povprečno svetlostjo $9,1 \text{ cd/m}^2$ in svetlobnim tokom 34,7 cd. Hitro prepoznaven znak, ki ni moteč in je okolju prijazen.



ED Zobozdravstvo je oblikovno zelo lep in zanimiv napis na temni podlagi. Ima pa eno napako: podnevi sta beli zob in beli napis ZOBOZDRAVSTVO natanko enako svetla, ponoči pa je beli zob 350 % svetlejši od napisa, kar nima nobenega pomena. Občutljivost očesa opazovalca se prilagodi na svetlost zoba in potem oči vidijo ED ZOBOZDRAVSTVO kot temnejšo površino.



Gorenjka je oblikovno prepoznaven napis, ki je star nekaj desetletij in se mu pozna, da en del napisa ne sveti dovolj. Povprečna svetlost je $5,3 \text{ cd/m}^2$, svetlobni tok 7,7 cd. Ta napis je kljub veliki površini eden najbolj okolju prijaznih napisov v občini. Je prepoznaven, ni vsiljiv in kljub temu je dobro viden.

OMEJITVE IN PRIPOROČILA PRI IZDELAVI IN OSVETLJEVANJU NOVIH NAPISOV ALI PRENOVI STARIH NAPISOV

Ne tekmuje v svetlosti, ne tekmuje v velikosti, ampak tekmuje v oblikovni lepoti napisa. Če je le mogoče, naj bodo napisi v svetli barvi na temni podlagi. **To je zelo pomembno!**

Napisi, ki imajo izrezane črke in logotipe so lepši kot napisi v zgolj pravokotnih škatlah.

Če je logotip poslovnega subjekta na beli podlagi, lahko zmanjšamo negativne vplive na okolje na dva načina:

1. Lahko se pod belo površino namesti kovinsko šablono, ki preprečuje, da ponoči bela površina sveti. Sveti samo logotip in napis, ozadje pa je črno. V takšnem primeru je čez dan napis na beli površini, ponoči pa je svetel napis na črni podlagi.
2. Zmanjšamo lahko belo ozadje tako, da belo ozadje predstavlja manj kot 30 % celotne površine.

Namesti se časovnike (timerje) za ugašanje napisov. Predvideti je potreben rok za namestitvev časovnikov.

Uskladitvijo obstoječih panojev glede svetlosti in svetlobnega toka. Predvideti je potrebno rok za uskladitev.

Najbolj pogosta napaka je, da so svetle črke (pogosto bele) preveč svetle in so zato preveč moteče glede na okolico.

OMEJEVANJE VELIKOST NAPISOV

V občini je prepovedano nameščanje napisov večjih od 12 m². Ta omejitev je že opredeljena v veljavnem Odloku o oglaševanju v občini Radovljica (DN UO, št. 281/2021).

OMEJEVANJE NAMEŠČANJA OGLASNIH PANOJEV

Postavitev reklamnih panojev – objektov za oglaševanje za izvajanje gospodarske dejavnosti je na območju občine dopustno na lokacijah, opredeljenih v Katastru oglasnih mest v občini Radovljica - dopolnitev 1.1, izdelanem na podlagi 34. člena Odloka o oglaševanju v občini Radovljica.

Dovoljeno je oglaševanje na lastni zgradbi poslovnega subjekta za lastne namene.

OMEJITVE SVETLOSTI IN SVETLOBNEGA TOKA, ČASI UGAŠANJA

Občino razdelimo na več con, na območja stanovanjskih objektov in območja poslovno trgovskih centrov. Območje poslovno trgovskih centrov ima bolj osvetljeno okolico, ima večjo gostoto prometa med obratovanjem, običajno vsebuje tudi večje trgovine, zato so dovoljene višje svetlosti napisov. Pri določanju con imajo prednost stanovanjski objekti, iz česar sledi, da npr. območja ob Alpski cesti sodijo med stanovanjske cone.

1. Mejne vrednosti za območje stanovanjske cone

Povprečna svetlost napisa je lahko največ 20 cd/m².

Svetlobni tok je lahko največ 30 cd. (primer 20 cd/m² x 1,5 m² velikem napisu)

Napise je treba ugasniti ob zaključku obratovalnega časa oziroma najkasneje 30 minut po zaključku. Napise se ne sme prižgati pred 6. uro zjutraj.

Izjema so napisi, ki so zelo tanki na temni podlagi in kjer površina napisov obsega manj kot 5% površine najmanjšega pravokotnika, v katerega je še mogoče vstaviti tak napis. V takšnem primeru svetost črk ali linij ne sme presegati 100 cd/m² (preprečevanje bleščanja).

2. Mejne vrednosti za območje poslovno trgovskih centrov

Povprečna svetlost napisa je lahko največ 40 cd/m².

Svetlobni tok je lahko največ 240 cd. (primer svetlost 40 cd/m² x 6 m² velik napis)

Napise je treba ugasniti ob zaključku obratovalnega časa oziroma najkasneje do 21. ure.

Objekti, ki obratujejo celo noč (bencinski servisi, hoteli, dežurne lekarne ipd.), imajo napise lahko osvetljene celo noč.

ELEKTRONSKI VIDEO PRIKAZOVALNIKI

Zakon o državnih cestah (Uradni list RS, št. 132/22, 140/22 – ZSDH-1A, 29/23 in 78/23 – ZUNPEOVE) v 89. členu, 5. alineji, prepoveduje postavljanje in uporabo elektronskih prikazovalnikov v območju državne ceste, saj so zaradi preusmerjanja pozornosti nevarni za promet.

Na območju občine so novi elektronski video prikazovalniki prepovedani (Odlok o oglaševanju v občini Radovljica, DN UO, št. 281/2021).

IZJEME

Bencinski servisi na avtocesti so izjeme v tem predlogu omejitev in priporočil.